

ראש השנה ו. (שורה 10) עד ז. (שורה 2)

ביאורים

שנת ירח מורכבת מחודשים בני 29 או 30 ימים. לפי שיטת אחרים אין 'לשחק' עם החודשים ותמיד על אחד מהם להיות מלא וזה שאחריו חסר וחוזר חלילה.
להלכה פוסקים שמותר 'לשחק' עם אורך החודשים כדי לסדר טוב יותר את לוח השנה. לרוב 'משחקים' עם החודשים מרחשון (שאמור להיות בן 29 יום ואם צריך מוסיפים לו יום) ועם חודש כסלו (שאמור להיות בן 30 יום ואם צריך מורידים לו יום). שנה רגילה הינה בת 354 יום, ואם היא מלאה (והוסיפו למרחשון עוד יום) היא בת 355, ואם היא חסרה (הורידו מכסלו יום) היא בת 353 ימים בלבד.
חודש ניסן הינו תמיד מלא, וחודש אייר תמיד חסר, ולכן לפי הלוח שלנו שבועות יוצא תמיד בו' סיוון. אולם אם היו מקדשים לפי הראיה יכולנו 'לשחק' עם חודשי ניסן ואייר ולהגיע למצב שבו שבועות יחול בה' סיון (אם אייר מלא) או בז' סיוון (אם ניסן חסר).

ברייתא

"אִזְנָא עֲפִתִּיק תְּשֹׁר וְעִשִׂיתְּ כְּאֶשֶׁר נִדְרַתְּ לָהּ אֲלֵהֶיךָ נִדְבָה אֶשֶׁר דְּפַרְתְּ פְּסִיק"

טיב החיוב

"אִזְנָא עֲפִתִּיק" – מצות עשה (לקיים את מוצא שפתיך).

"תְּשֹׁר" – מצות לא תעשה (שלא לאחר).

"וְעִשִׂיתְּ" – אזהרה לב"ד לכופ את הנודר לקיים (=לעשות) את נדרו.

היקף החיוב

"כְּאֶשֶׁר נִדְרַתְּ" – נדר.

"לָהּ אֲלֵהֶיךָ" – חטאות ואשמות עולות ושלמים. (נלמד מייתור המילים)

"נִדְבָה" – נדבה.

"אֶשֶׁר דְּפַרְתְּ" – קדשי בדק הבית.

"פְּסִיק" – צדקה. (נלמד מייתור המילים)

קושיה:

מצוות אלו (עשה, לא תעשה, אזהרה לב"ד) כבר נלמדו ממקורות אחרים!

תירוץ:

צריך מקור אחד למקרה שאמר ולא הפריש, ומקור שני למקרה שהפריש ולא הקריב.

תירוצים:

ר"ז: הקרבן היה חולה בשבועות.
ר"א: כוונת 'חג' היא לשבועות (ולא לסוכות כבדרך כלל).

קושיה (ממשנה בעדויות):

ר' פפיס העיד על ולד שלמים שהיה להם בפסח שהקריבוהו רק בחג (סוכות) – לפי רבא היו צריכים להקריבו בשבועות!

רבא – דינים ב'בל תאחר':

1. לאחר רגל אחד מתחייב בעשה.

2. לאחר 3 רגלים, עובר כל יום ב'בל תאחר'.

דחייה:

הברייתא לא התעסקה בכמות הלאווים, אלא באופני תחילת חיוב הלאווים (ולכן לא הזכירה זאת).

קושיה מברייתא:

בברייתא נאמר שעוברים על 'בל-תאחר' במקרים הבאים:
1. עברה שנה (אף שלא עברו רגלים).
2. עברו רגלים (אף שלא עברה שנה).
הברייתא לא אומרת שעובר כל יום בלאו!

ברייתא

עוברים על 'בל-תאחר' במקרים הבאים:

1. עברה שנה (אף שלא עברו רגלים).
2. עברו רגלים (אף שלא עברה שנה).

כיצד יתכן שתעבור שנה שלמה ללא רגלים?

לר' שמעון (הדורש דוקא 3 רגלים כסדרם)

כשהקדיש בין פסח לסוכות.

לשאר התנאים (המסתפקים בשלוש רגלים שלא כסדרם)

לרבי (שסובר ששנה היא שנת שמש בת 365 יום):
כשהקדיש מיד לאחר פסח, והשנה הבאה היא מעוברת.

לחכמים (שסוברים ששנה מעוברת זה י"ג חודש):
כשהקדיש ב-ו' סיון בשנה שבה שבועות חל ב-ה' סיון,
ובשנה שלאחר מכן שבועות חל ב-ז' סיון.
[וכשיטה הסוברת שבועות חל בין ה' ל-ז' סיון]

לדעת אחרים אין מציאות של שנה ללא רגלים, כי סוברים שמבנה השנה קבוע בכל מצב.

דינים ב'בל-תאחר'

יורש:

לא מוזהר על 'בל-תאחר' (על נדר של אביו).

אשה:

מוזהרת על 'בל-תאחר'.

המקור:

"מעמך" – פרט ליורש.

(ומ"מעמך" לומדים שמוזהרים ב'בל-תאחר' אף על לקט שכחה ופאה)

לדעת ר' זירא.

[הסובר שאשה מחוייבת לעלות לירושלים ברגלים בגלל חובת שמחה]

ממתי מונין לבכור שנה?

בכור תם: מיום שמיני ללידתו (=משעה שראוי להקרבה).

בכור בעל מום: מלידתו (כי מאז ראוי לשחיטה).

מדובר שידוע שכלו לו חדשיו.

(לכן אינו ספק נפל שאסור עד יום השמיני)